

37.091.2(082)

А 43

Министерство образования Украины
Криворожский педагогический институт

АКТИВИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ

активнодіючий колектив, де учні, в більшості самостійно, розкриваючи всі свої індивідуальні особливості, здібності, проявляючи ініціативу, могли б працювати. В основу своєї дослідницької роботи ми поклали КТС, тематика і зміст яких найрізноманітніші («Кольори мого роду», «Юність, краса, здоров'я», «Лебеді материнства», «Легенди рідного краю» і т. д.) і для організації і виконання яких були створені відповідні комісії: навчальна, здоров'я, дозвілля, спортивна, етнокраєзнавча, друку та інформації, народних промислів. Кожна комісія має відповідне коло роботи, а разом вони охоплюють всі напрямки діяльності дитячого колективу (національне відродження, самоврядування, індивідуальна робота). Координування роботою всіх комісій здійснюється вчителем і координаторами з числа учнів класу. Координатори в свою чергу тримають зв'язок з гімназичною радою співуправління.

Одержані результати під час дослідницької роботи дозволяють зробити висновок, що учні стали ініціативними, до виконання доручень підходять творчо, з видумкою, багато різноманітних заходів пропонують самі, залучають до цього батьків, використовують позаурочний час.

Як і в кожному новоствореному колективі були в класі реальні і формальні лідери, ізольовані (4 учні), відкинуті (1 учень), різні за типом темпераменту, але подібна система доручень дала можливість кожному учневі бути і в ролі лікера, і відповідального, і керівника. Колектив учнів став згуртованим, відповідальним, самокритичним, чутливим, вимогливим до себе і до інших.

Друзь Б. Г.
(Криворізький педінститут)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КЛАСОВОДІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОБЧИСЛЕНЬ

Відомо, що більше 90% усіх обчислювальних прийомів, з якими ознайомлюються учні загальноосвітньої школи, припадає на початкову ланку. Молодші школярі набувають раціональних, узагальнених, міцних і автоматизованих навичок обчислень.

Культура обчислень включає: правильність виконання дій, розумне поєднання усних, письмових та інструментальних обчислень, раціональність форм записів, використання різних прийомів, що дають можливість раціоналізувати обчислення, розумне врахування потрібної і можливої точності результатів, перевірка їх правильності.

Такі навички повинні формуватися за організації активної навчальної діяльності школярів порівняння різних способів використання завдань, розв'язування їх на вищому рівні абстрагування; оцінювання оригінальності самостійних творчих робіт; створення проблемно-пошукових ситуацій; використання елементів історизму, самостійне застосування знань на практиці, в тому числі в змінній ситуації; розв'язування цікавих задач, зокрема з підвищеним логічним навантаженням; створення у кожної дитини індивідуального досвіду виконання творчих завдань, переорієнтувати увагу учнів з кінцевого результату на спосіб його досягнення; на уроках різного змісту можна знайти кілька хвилин, щоб час від часу повправляти розум дітей у гнучкості й швидкості мислительних операцій за допомогою вправ для «розумової гімнастики».

Наприклад, якщо вправа на обчислення допускає не єдиний спосіб розв'язання, то корисно, щоб учні не тільки знайшли їх, а й, порівнявши, визначили, який із них найзручніший, найраціональніший, тобто такий, що містить менше операцій і швидше за інші приводить до результату.

Якість обчислювальних умінь визначається знанням правил і алгоритмів обчислень.

Алгоритми обчислень, які розглядаються в підручниках математики для початкових класів, спираються на знання складу чисел і вміння розкладати числа на суму розрядних доданків, на знання таблиць та властивостей арифметичних дій, їх наслідки, на знання про порядок виконання дій без дужок і з дужками, а також ґрунтуються на використанні зв'язку між числами при додаванні й відніманні, множенні та діленні, на використанні зміни результатів дій залежно від зміни компонентів.

Одержаний результат обчислення має цінність лише тоді, коли зроблено перевірку, що даний результат є правильним. Для цього використовують різні способи контролю виконання арифметичних дій: звіряння відповіді; перевірка додавання додаванням в іншому порядку або відніманням; перевірка множення множенням з переставлянням множників або діленням; за допомогою «прикидки», правила дев'ятки тощо.

З метою виховання інтересу у майбутніх учителів початкових класів до пошукової роботи з раціоналізації обчислень ми розробили факультативний курс «Теорія і практика раціональних обчислень».

Основні теми факультативу:

1. Загальні питання техніки швидких обчислень.
2. Скорочені прийоми додавання.
3. Скорочені прийоми віднімання.

4. Скорочені прийоми множення.
5. Скорочені прийоми ділення.
6. Цікаві творчі вправи та ігрові завдання з техніки швидких обчислень.

7. Як у давнину в Україні виконували арифметичні дії.

Систематичний огляд раціональних усних прийомів та алгоритмів письмових обчислень допоможе вчителю розширити і збагатити діапазон варіативності методичного забезпечення навчання математики залежно від обраного навчального плану, програми, підручника, типу учбового закладу (звичайна початкова школа, малокомплектна, гімназія, ліцей, фермерська школа, недільна, авторська), а головне — працювати на розвиток та реалізацію здібностей кожної дитини.

Друзь З. В.

(Криворізький педінститут)

СИСТЕМА НЕСТАНДАРТНИХ ЗАВДАНЬ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Існують дві взаємопов'язані характеристики пізнавальної діяльності: пізнавальна активність і пізнавальна самостійність. Активність — свідоме, вольове, цілеспрямоване використання розумової і фізичної роботи, необхідної для оволодіння знаннями, вміннями, навичками, включаючи використання їх у подальшій навчальній роботі й практичній діяльності.

Пізнавальна самостійність (на відміну від активності) завжди спрямована на засвоєння нових знань, передбачає готовність учня до пошукової роботи. Дослідники розрізняють в даній якості два аспекти: мотиваційний і процесуальний. Обидві сторони пізнавальної самостійності впливають одна на одну і є структурно неподільними.

Дослідженнями А. М. Алексюка, В. К. Буряка, О. В. Киричука, Л. В. Кондрашової, О. Я. Савченко та інших учених встановлено, що пізнавальна самостійність школярів є найважливішою умовою успішності їх вивчення і розвитку.

Розвиток пізнавальної самостійності школярів можна значно поліпшити, якщо способи керування цим процесом забезпечать повноцінне формування і взаємодію мотиваційного, змістовного, організаційно-процесуального і технологічного компонентів учіння. Стержевою основою, як провідним засобом активізації навчальної діяльності школярів слугує відповідна система нестандартних пізнавальних завдань.

Заавдання вважають нестандартним, якщо його розв'язуван-